

Mgr. art. Róbert Šebesta, PhD.

Bratislava, 25. 06. 2011

ANOTÁCIA K ŠTÚDIU

K problematike cyklov v Divertissement Pour Trois Cors de Bassett Juraja Družeckého a Fünfundzwanzig Stücke für 3 Bassethörner K 439b Wolfganga A. Mozarta

Úvod

V pripravovanom texte sa autor zameria na riešenie cyklického usporiadania voľných častí v skladbách pre tri basetové rohy - *Divertissement Pour Trois Cors de Bassett* Juraja Družeckého a *Fünfundzwanzig Stücke für 3 Bassethörner* K439b Wolfganga Amadea Mozarta. Obe kompozície sú súčasťou zábavného žánru inštrumentálnej hudby nazývanej nemeckým termínom *Harmoniemusik*. Zahŕňajú sady voľných častí, ktoré nie sú usporiadané do jednotlivých divertiment, partít či serenád. Družecký a Mozart ich komponovali v príbuzných tóninách a afektoch, aby tým ponechali hráčom možnosť radiť ich ľubovoľne za sebou podľa potrieb ich použitia. Tvorcami cyklov boli teda hráči na troch basetových rohov, ktorí sediac v kúte hrali túto *Musique de Table* počas spoločenských akcií v šľachtických kruhoch raz 30 minút inokedy aj 3 hodiny.

Pôvodné poradie 32 častí v *Divertissement Pour Trois Cors de Bassett* žiaľ neposkytuje návod na členenie častí do cyklických foriem. Družeckého početná tvorba v oblasti *Harmoniemusik* však ukazuje privilegované zastúpenie partity, ktorá má najčastejšie 4-časťový cyklus *Allegro–Menuetto–Andante–Finale*. V jeho tvorbe však nájdeme aj 3-, 5-, 6- a 7-časťové partity. Ostatné kompozičné druhy *Harmoniemusik* sú z hľadiska kvantity zastúpené len symbolicky (3 serenády, 1 kasácia a 1 divertimento), kvalitatívne však napr. *Serenata Ms Mus 1518* z roku 1809 a *Cassazione in F Ms Mus 1567* z roku 1810 patria k najvýznamnejším skladbám v tomto žánri. Tvorbu serenád žiaľ limituje minimálny počet pomalých častí v *Divertissement*, ktoré sú esenciou tohto kompozičného druhu. Absencia pochodov vylučuje vznik kasácií.

V Družeckého *Divertissement Pour Trois Cors de Bassett* sú zastúpené najmä piesňové a rondové formy, ktoré sa tu striedajú s tanečnými menuetmi. Takmer úplne tu absentuje sonátová forma, čo do istej miery problematizuje definovanie úvodných častí cyklických foriem. Detailnou analýzou štruktúry, idiómov a tém príslušných častí však podľa autora môžeme vygenerovať skladby vhodné na otvorenie jednotlivých cyklov. Výsledkom štúdie budú návrhy na komplexné usporiadanie 32 častí do príslušných cyklických foriem a kompozičných druhov.

Podľa autora štúdie existuje úzka väzba medzi členením častí v *Divertissement Pour Trois Cors de Bassett* a cyklickým riešením voľných častí vo *Fünfundzwanzig Stücke für 3 Bassethörner* KV 439b Wolfganga Amadea Mozarta. Pôvodné poradie častí v tomto diele nepoznáme, pretože rukopis diela sa nám nezachoval a jeho najstaršie vydanie z roku 1803 (Breitkopf & Härtel) zahŕňa len štyri časti. Kompletný notový materiál diela dnes máme vďaka vydaniu Nicolausa Simrocka z roku 1812, ktorý obsahuje zbierku všetkých 25 častí. V pôvodnom poradí ponúka usporiadanie častí do piatich 5-časťových divertiment. Toto riešenie si osvojili aj editori v *Neue Mozart Ausgabe*, hoci existujú vážne pochybnosti o vhodnosti cyklickej formy ostatného *Divertimenta* č. 5. Jeho štruktúru tvoria časti *Adagio, Menuetto, Adagio, Romance a Polonaise*, pričom úplne absentujú rýchle časti, ktoré bývajú tradičnou súčasťou divertimentového cyklu. Autor tejto štúdie chce preukázať, že tento problém rieši nedávno nájdený notový materiál KV 439b v ruinách hradu *Seißenburg* v Rakúsku. Voľné časti v ňom majú iné poradie ako vo vydaní Nikolausa Simrocka. Všetky rýchle časti v sonátovej forme a rondá členia zbierku na jeden 5-časťový, jeden 6-časťový a dva 7-časťové cykly. Od Simrockovho vydania sa líšia výskytom viacerých pomalých častí v jednotlivých cykloch, čím získavajú jednoznačný serenádový charakter. *Seißenburgský* notový materiál je dobovým odpisom, ktorý vznikol okolo roku 1787. Je aktuálne najstarším pramenným materiálom *Fünfundzwanzig Stücke für 3 Bassethörner* KV 439b W. A. Mozarta. Členením častí na štyri serenády zároveň tvorí cyklicky logickejšiu alternatívu k piatim divertimentám, odvodeným z vydania Nikolausa Simrocka.